

Het ornithologisch erfgoed van Kist, een ‘bezeten’ veldwaarnemer

Gerard Ouweneel

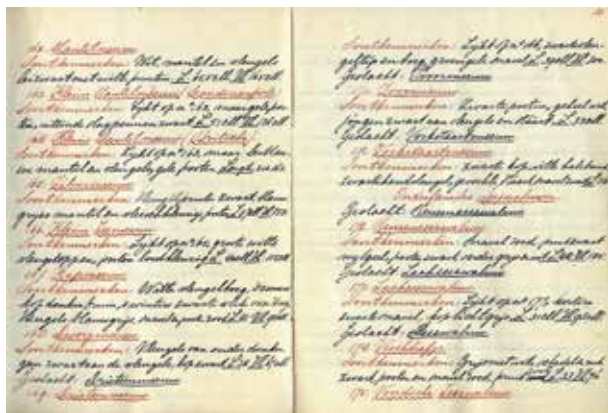
De Avifaunistische Kring Nederland (AKN), die in het najaar 2012 werd opgericht, zit niet verlegen om werk. In de tijd dat de club bezig is, toonde ze haar bestaansrecht overtuigend aan. Eén van de zichzelf opgelegde taken, waarmee de vrijwilligerskring zich bezighoudt, is het opsporen en veiligstellen van waardevol ornithologisch erfgoed. Dat zijn vooral de archieven van zowel overleden als nog in leven zijnde veldornithologen. Het lijkt mij geen geringe taak. Eén van de archieven die de AKN kon doornemen en bestuderen, was dat van mr. J. Kist, bekend als de vertaler en bewerker voor Nederland van de vermaarde ‘Vogelgids voor alle in ons land en overig Europa voorkomende vogelsoorten’ van de Amerikaan Roy Tory Peterson. Mr. J. Kist was tijdens zijn leven al legendarisch als veldbioloog. Diens archief werd door zijn zoon – mr. J. Kist jr. – veiliggesteld en uitgebreid. Junior overleed in de zomer van 2014.

Eén van de bevindingen van de AKN-ers is dat bij de eerste generatie nabestaanden van een overleden vogelaar de neiging bestaat diens dagboeken en andere archivalia te behouden. Dat gebeurt uit respect voor senior of omdat door diens toedoen één van de gezinsleden ook geïnteresseerd raakte in vogels. Bij volgende generaties is die band minder of valt weg. De AKN-speurders kregen menigmaal te horen dat de gezochte archieven ‘al lang de deur uit waren’. Bij doorvragen bleek dat meestal neer te komen op de oudpapierhandel of het papierversnipperapparaat.

Zo was het een frustrerende ervaring dat, kort voor de AKN aantrad, vrijwel het hele archief van Schoonderbeek in Laren werd opgedoekt.

Deze uitgeverij gaf onder andere ‘Zien is Kennen!’ uit en vroeger ook enkele natuurtijdschriften. Degenen die voor de opruiming in dit archief rondsnuffelden, roemden unaniem de waarde van het materiaal dat daarin werd aangetroffen.

De ornithologische nalatenschap van Jan Kist senior stond hoog op het wensenlijstje van de AKN. Gelet op de omvang van diens oeuvre, zijn ‘Petersons Vogelgids’ en de positie die Kist lange tijd in nationale vogelaarskringen innam, was de verwachting dat hij een belangrijk en interessant archief moest hebben. Al circa tien jaar vóór AKN met haar activiteiten begon, hadden Ruud Vlek en ikzelf in Voorburg een gesprek met Jan Kist

Kist schreef in zijn tienerjaren twee forse manuscripten, te weten: ‘Soortkenmerken tot herkenning van de Nederlandsche Vogels verzameld door J. Kist’ en de ‘Determinieerlijst van de Nederlandsche Vogels’.

Links het omslag van het cahier met de 'Determinieerlijst van de Nederlandsche Vogels', die J. Kist sr. al in zijn jeugd samenstelde. Rechts het omslag van de 'Vogelgids voor alle in ons land en overig Europa voorkomende vogelsoorten' vertaald en bewerkt door Mr. J. Kist uit 1954.

junior, ook een geëngageerd vogelaar. Deze vertelde dat er zich 'boven' een kamer vol dozen met archivalia bevond. Ons werd een blik gegund in de studeerkamer. Het interieur en vooral het tafereel van kasten met rijen vogelboeken zetten zich op het netvlies. Junior beloofde dat hij zou uitzoeken wat de ornithologische nalatenschap van zijn vader omvatte. Daarvan kwam het niet. Kort voor zijn overlijden belde hij op om zich te excuseren dat de belofte niet was nagekomen. De AKN kon aan de slag. Toen Ed Veling en ik op 24 oktober 2014 weer die kamer binnengingen, was het tafereel congruent aan het ruwweg tien jaar eerder op het netvlies opgeslagen beeld. De weduwe Evelyn Kist vertelde dan ook dat de kamer zelden opening.

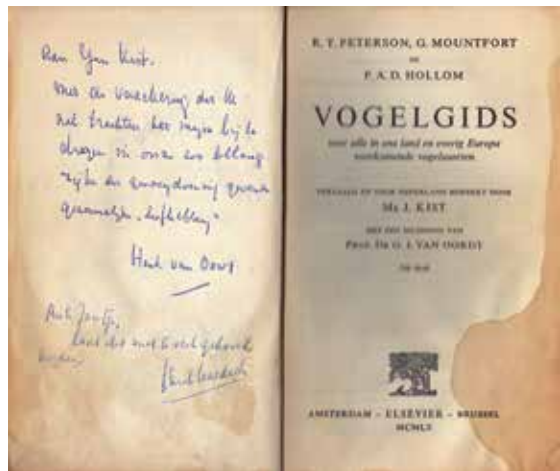
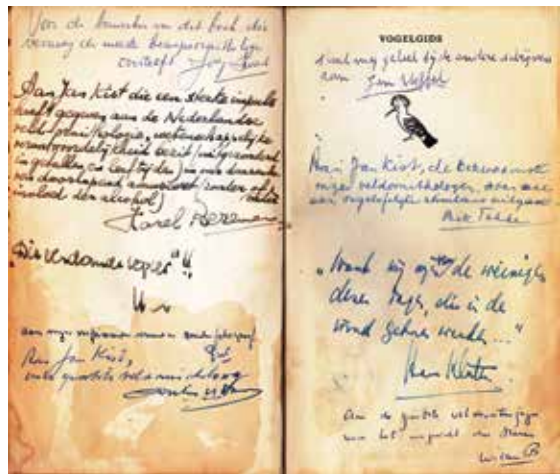
Naturalis

Ed en ik zijn beiden stevig 'ornithobibliofiel' en we raakten die eerste onderzoeksdag dan ook al snel flink verstrikt in de netten van die schitterende vogelbibliotheek. Het was een 'lure of the birdbooks' in plaats van de 'lure of the list', de uitdaging waarmee Kist zijn hele leven druk was. Eerst 's middags kwamen we ertoe een lijst te maken van de onzes inziens meest waardevolle werken. Bij het tweede bezoek kwam er nog een fors supplement bij. Weer later kregen we pas het overzicht compleet. Daarna was Ed vier dagen bezig om de bibliotheek te rubriceren. Tegen het einde van die vierentwintigste oktober kregen we een kamer vol met verhuisdozen met archivalia te zien. Toen beseften we dat nog menig bezoek zou moeten volgen. Van dagboeken, het hoofddoel van de AKN-activiteiten, vonden we echter geen spoor.

tigste oktober kregen we een kamer vol met verhuisdozen met archivalia te zien. Toen beseften we dat nog menig bezoek zou moeten volgen. Van dagboeken, het hoofddoel van de AKN-activiteiten, vonden we echter geen spoor.

Een greep uit de titels

Hier slechts een greep uit de alleszins opzienbarende bibliotheek. Het aantal titels ging richting de vijfhonderd boeken. De lijst beslaat twintig A4-tjes op de computer. Natuurlijk stonden er de 22 boekbanden van het 'Handbuch der Vögel Mitteleuropas', ook alom bekend als 'De Glutz'. Maar ook hier

Bij het verschijnen in 1960 van de vijfde druk van Petersons 'Vogelgids' van Nederland was vertaald en bewerkt door Jan Kist, voorzagen een aantal leden van de groep vogelaars met wie hij vaak optrok een exemplaar van een opdracht. Het bewuste exemplaar is tegenwoordig ondergebracht bij de Heimans en Thijsse Stichting in Amsterdam.

Achter op deze foto die werd aangetroffen in het archief staat geschreven: 'De bezetenen'. De foto is, vermoedelijk, gemaakt in de zomer 1956 in de buurt van Kampen. Het over de Ford Customline hangende gezelschap staat te turen naar twee Reuzensterns die er dat jaar overzomerden. Van links naar rechts Hans Waldeck, Pim Waldeck, Jan Kist jr. Karel Waldeck, Bik Tekke en Joop Swaab. Foto: Jan Kist sr..

ontbrak de 23ste band met het register. Bezit u dat wel, wees er dan zuinig op, want het is kennelijk zeldzaam.

Buitengewoon waren de twaalf delen van de in 1897-1905 uitgegeven 'Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas' van J. F. Naumann. Dat gold in het bijzonder ook voor de vijf delen van 'Ornithologia Neerlandica' van Van Oort, uitgegeven in de periode 1922-'35. Voor de kenners: het bijbehorende 'Alphabetisch Register' ontbrak hier niet.

Een verrassing was de constatering dat van 'ons' 'Zien is Kennen!' in 1951 voor België een editie in het Frans is verschenen onder de titel 'Tous nos oiseaux en couleurs', een boekje dat qua vorm en indeling geheel identiek is aan het onze, inclusief de plaatjes van Rein Stuurman. Léon Lippens droeg zorg voor bewerking en voor de vertaling in het Frans.

Ik raakte verzonken in 'De vogels van het Zuiderzeegebied' van Ten Kate. Deze studie zag ik niet eerder in en doorbladeren van het boek gaf karrenvrachten voedsel aan spijt te laat te zijn geboren voor een excursie langs de boorden van de Zuiderzee. Ten Kate noemt

de Reuzenstern 'Reusstern'. Klaas Eigenhuis haalt in zijn studie de naam 'reus-zeezwaluw' aan, de naam die Schlegel toepaste. Ook gebruikt Ten Kate in deze publicatie meermalen het – mij tot dusver onbekende – zelfstandig naamwoord 'sternschieters'. Hij doelt dan op de lieden die zich begin vorige eeuw langs de boorden van de Zuiderzee ten behoeve van modegekken bezighielden met het schieten van sterns.

'Birds of Arabia' van Meinertzhagen, heel veel van Bannerman, 'The Birds of Burma' en 'The Birds of Borneo' van Smythies, 'Håndbok over Norges fugler' van Løvenskiold (1947) en de beide delen van 'De Vogels van Guyana' van de Penards. Het stond er allemaal! Natuurlijk ook een forse rij exemplaren van vrijwel alle drukken van de Peterson's 'Vogelgids', de determinatiegids waarop Kist zijn stempel zette en waarvan er in dit land tussen 1954 en 1990 zo'n 200.000 exemplaren over de toonbank gingen. Er was er één bij waarin een aantal van Kist's vogelvrienden een aan hem gerichte opdracht hadden geschreven. 'Die verdomde vogels' schreef er eentje, voorzien van een onleesbare

Het ornithologisch erfgoed van Kist, een 'bezeten' veldwaarnemer

Broedende Lachstern op De Beer 24 juni 1949. In het dagboek van Frans Kooijmans staat voor die datum: 'Half 8 met Rademakers naar De Beer. Rinus (?) Korfmaker en de heer Kist bij Lachstern ontmoet. Mag niet meer bij Lachsterns fotograferen heeft Van Oordt j.l. zondag gezegd. Een tweede lachsternnest gevonden bij paal 122.5. Twee braakballen bij eerste nest gevonden waarin muizenschedel. Korfmaker heeft één van de braakballen meegenomen.'

Foto: onbekend.

handtekening. Ed Veling slaagde erin deze te determineren als die van Piet Hens. Dit bijzondere exemplaar van de 'Vogelgids' zal worden opgenomen in de collectie van de Heimans en Thijssse Stichting. In de collectie van Kist bevonden zich ook titels die zelfs in de bibliotheek van het Naturalis Biodiversity Center ontbraken. De weduwe maakte het genereuze gebaar deze aan het museum te schenken.

Hop in opening nestholte Oostvoorne 't Reigersnest, waar deze in de eerste helft van de jaren vijftig jaarlijks broedde. Foto uit 1953.

Foto: Waarschijnlijk Frans Kooijmans.

Life list

Bij een volgend inventarisatiebezoek kwamen er overdrukken uit 'De Levende Natuur' (DLN) van 1926-'27 tevoorschijn. Daaruit bleek dat Kist al in zijn tienerjaren in de ban raakte van 'de life list', zijn aantal in Nederland waargenomen vogelsoorten. Zijn waarnemingen zond hij destijds op naar Jac. P. Thijssse, redacteur van DLN.

Een verslagje dat hij schreef van een waarneming – met twee vrienden – van een Bladkoning bij de Scheveningsche Bosjes, ondertekende hij met: J. Kist, III HBS, Ned. Lyceum. Na de waargenomen kenmerken te hebben opgesomd besloot hij het relaas met 'vandaag zag ik hem weer op de stoep van ons huis en kon ik hem haast met de voet aanraken'.

Thijssse zond Kist kennelijk een brief over die waarneming toe, want met als datum 6 april 1926 lezen we in een uitgebreider verslag dat de vogel zich de hele winter 1925-'26 vertoonde. De vermelde veldkenmerken kloppen wel, maar dat rondstappen op de stoep is voor een Bladkoning wat typisch.

Begin april 1926 was Kist een paar dagen op Texel. Hij schreef daarover: 'Ik ben van 176 op 196 gekomen en ik hoop nog dit jaar de 200 te halen'. Dus op vijftienjarige leeftijd. Negentig jaar geleden en toen al die life list! Van Texel meldt hij negentig soorten, waaronder een Steltkluut, twee Poelsnippen, die hij moeilijk te herkennen vindt, twee Dwerggorzen (wat een kleine beestjes!) en een Aschgrauwen Kiekendief.

Onder de titel 'Een gelukkige vogelaar' doet Kist in september 1927 opnieuw verslag van zijn ornithologische belevenissen. Hij begint met: 'In een brief, die u (Thijssse dus) mij

Met deze in Congo gemaakte foto van de Poelruiter illustreerde Kist zijn artikel in *Limosa* 'De Poelruiter, nieuw voor Nederland'. Dat was in 1958. Kist noemde in zijn artikel de Poelruiter 'een sierlijk miniatuur-mengsel van Groenpootruiter en Steltkluit. Voorts stelt hij vast dat voor wat Poelruiters betreft de stand België -Nederland na deze waarneming 9-2 is. Foto: Léon Lippens.

anderhalf jaar geleden schreef, stond: 'Ik geloof nu alles voortaan heel graag, nu ik uw betrouwbare tronies en gesprekken beter ken'. Vervolgens meldt Kist – inmiddels al over de tweehonderd soorten – dat hij op 3 september 1927 vijf nieuwe zag. Op die dag waren zijn topwaarnemingen een man Witoogend, Noordse Stern, Bosruiter, Dunbekwulp, Dougalls Stern (toen nog Dougall's Zeezwaluw), en de Kleinste Strandloper (nu Temmincks Strandloper). Nadat hij tot de determinatie Dougalls Stern was gekomen, schreef hij: 'Ik geloof dat ik hierna 5 minuten gesprongen en gestameld heb'. Bij de beschrijving van de Bosruiter staat te lezen: 'Na goed opnemen in uw boekje (Thijsses 'Het Vogelboekje') en mijn uittrekselschrift geraadpleegd te hebben, bleek..., enz.

In het archief troffen wij ook aan waarop hij met 'mijn uittrekselschrift' doelde. We troffen er twee indrukwekkend dikke handgeschreven cahiers aan, die getiteld waren: 'Soortkenmerken tot herkenning van de Nederlandsche Vogels verzameld door J. Kist' en 'Determinieerlijst van de Nederlandsche Vogels door J. Kist'.

Bij Voous (1995) lezen we dat Kist zich bij de soortvaststelling bediende van 'Het Vogelboekje'. Dat gidsje bevat ook een determinatiesleutel die onder andere gebaseerd is op de grootte van de vogels. Had Kist zich er als zestienjarige HBS'er reeds op toegelegd de door Thijsses uitgedokterde sleutel te verbeteren of te verfijnen? Best mogelijk. Bij schrijver kwamen de beide in jaloersmakend fraai handschrift samengestelde studies over als een Nils van Duivendijk's bewonderenswaar-

dige Dutch Birding Kenmerkengids (2002) avant la lettre. Maar chapeau voor Kist. Wat een enthousiasme, inzet en gedrevenheid! De Heimans en Thijsses Stichting kan in haar sas zijn met beide cahiers van negentig jaar geleden.

Thijsses reageerde in DLN op 'Een gelukkige vogelaar' met: 'Beste Jan, er kan wel ongeloflijk veel gebeuren'. Dan volgt een relaas over een IJsvogel bij een vennetje. Thijsses besluit dan met: 'Ik begin er altijd mee een vlijtig waarnemer te gelooven. Doorgaans volgt de bevestiging dan wel, al heeft het Bladkoninkje zich niet meer vertoond, je weet wel'.

Over die Dunbekwulp rept Thijsses niet. Bij zijn life lists die Kist ruwweg 35 jaar later zou opmaken, kwam ik die soort niet tegen.

The Lure of the List

Tegenwoordig houdt menig vogelaar een respectabel aantal soorten levenslijsten bij. Met een tuinlijst, streeklijst, provincielijst, maandlijst, jaarlijst, nationale lijst en wereldlijst noem ik ze waarschijnlijk nog niet eens allemaal. Kist passeerde op zijn zestiende de grens van tweehonderd soorten. Bijna 35 jaar later kwam hij uit op 321. In een in het archief aanwezige overdruk uit een *Limosa* van 1958 (*Limosa* 31(2):107-119, red.) met de Naamlijst van de Nederlandse Vogelsoorten, opgesteld door de in 1957 opgerichte Commissie van de Nederlandse Avifauna, maakte Kist zijn stand per 1 januari 1959 op. Daarbij de kanttekening dat hij ook 'veldsoorten' meenam, zodat we namen zien als Noordelijke Zanglijster, IJslandse Tureluur,

De Club van Nederlandse Vogelkundigen waarvan Kist prominent (en soms spraakmakend!) lid was, had de gewoonte leden die zich hadden onderscheiden te eren met een oorkonde. Frits Jan Maas placht deze te schilderen. Jan Kist werd benoemd tot erelid op 20 november 1986. De maker van de oorkonde gaf zijn schildering vier onderwerpen mee waarmee Kist naam maakte. Links boven zien we een Grauwe Pijlstormvogel die hij in het najaar placht te zien vanaf het Scheveningse havenhoofd, rechts boven de cover van het boekje *The Lure of the List*, links onder een groepje veldwaarnemers bezig met raadpleging van de door Kist vertaalde en voor Nederland bewerkte *Field Guide to the Birds of Britain and Europe* van R.T. Peterson en rechts onder een afbeelding die symbool staat voor Kists bemoeienissen van het meeuwencomplex.

Tekening en ontwerp oorkonde: Frits Jan Maas.

Kleine Bonte Strandloper, Russische Slechtvalk en Steppenbuijzerd. Met de precisie van een accountant bleef Kist – met name bij die veldsoorten – schrappen en toevoegen, zodat hij drie jaar later, dus het overzicht per 1 januari 1962, op 317 soorten uitkwam, waarvan 26 veldsoorten. Daarbij stonden wel soorten die latere Commissieleden zouden schrappen, zoals de illustere Petsjorapieper. Kort nadien wendde Kist zich tot 22 collega-waarnemers. Hij verzocht hun na te gaan welke positie zij op de Nederlandse lijst innamen. Het resultaat verscheen in *Limosa* onder de titel 'The Lure of the List' (Kist 1963) en later ook als eenvoudig boekje, geïllustreerd door R. de Jong. Dat boekje ontbrak niet in de bibliotheek. Kist ontleende zijn 'The Lure of the List' aan Roger Tory Peterson's boek 'Birds over America'. Ook dat stond in de kast, voorzien van een opdracht aan Jan Kist. Deze besloot zijn verhaal 'The Lure of the List' met: 'Hiermede ben ik aan het einde van mijn beschouwingen gekomen. Ik hoop

het bewijs te hebben geleverd, dat in iedere volbloedvogelaar een ornithomaan schuilt, die wordt gedreven door de verlokking van de 'The Lure of the List'. Dat die verlokking wordt bevorderd door de uitzonderlijke vogelrijkdom van ons kleine land, staat buiten debat'.

Deze slotzin schreef Kist ruim een halve eeuw geleden. Iedere vogelaar moet voor zichzelf uitmaken of hij gelijk had, waarbij de kanttekening dat Kist zich niet beperkte tot het najagen van zeldzaamheden. Hij zette de tanden ook in het 'meeuwencomplex', een veenbrand die nu, een halve eeuw later, nog niet lijkt te zijn uitgewoed. Ook begon hij aan de 'rietganzen'.

In het archief bevonden zich ook door Kist bijgehouden NOU-checklijstjes. Daaruit bleek dat hij er heel vaak op uittrok. Uitzwervend door het hele land. Ook troffen we de – al eerder in onder andere het 'Eeuwbericht' (Meijer 2011) gepubliceerde – foto aan van zes vogelaars die, turend door hun

De Avifaunistische Kring Nederland

De Avifaunistische Kring Nederland (AKN) is voortgekomen uit de ledenkring van de enkele jaren geleden opgeheven Club van Nederlandse Vogelkundigen (CNV). Enkele clubleden stelden vast dat ondanks het brede spectrum van ornithologische activiteiten in Nederland, enkele facetten toch onderbelicht bleven. Dat betrof onder andere themasessies, gezamenlijke excursies voor wat dieper gravende vogelaars en het opsporen, beoordelen en zonodig veiligstellen van nagelaten dagboeken en andere waardevolle archivalia. De kring is gelieerd aan de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU), die eindverantwoordelijkheid draagt voor de activiteiten van de AKN.

Niet alle archieven van ornithologische onderzoekers uit het verleden zijn zoek. Die van Karel Voous, Jan P. Strijbos, Frans Haverschmidt en anderen werden wel degelijk deels of in hun geheel veiliggesteld, zij het niet centraal maar gespreid over musea of archieven. Opdat toekomstige onderzoekers kunnen traceren waarvoor ze waar terecht kunnen, legt de AKN een register aan waar de bewaard gebleven archivalia zich bevinden en wat deze behelzen. In dat register komen dan ook de eindbestemmingen van de nu onderhanden genomen archieven te staan. De aanwezigheid van vertegenwoordigers van onder andere Naturalis Biodiversity Center, Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland in het AKN-selectieteam verhoogt de professionaliteit van de club. Bijgeenkomen wordt in het kantoor van Vogelbescherming in Zeist en bij de Heimans en Thijssen Stichting in Amsterdam.

Oudere archieven van al heengegane vogelaars riskeren het meest te zijn opgeruimd, zodat de AKN-ers allereerst hun aandacht richten op deze categorie. Maar het zijn niet uitsluitend die stukken waarop de club zich concentreert. Franklin Tombeur bood zijn omvangrijke archief van verrichte onderzoeken in Zeeuws-Vlaanderen aan. Na bestudering en selectie waren die stukken welkom bij het Zeeuws Archief in Middelburg. Dat gold ook voor de nalatenschap van Gijs Middelman, wiens partner overigens het gebaar maakte de 22 delen van het vermaarde 'Handbuch der Vögel Mitteleuropas' te schenken aan een op te richten biologisch station op Vlieland. Na bestudering van de dagboeken van Jules Philippona gingen deze terug omdat Jules' dochter Sietske deze graag wilde bewaren.

Veldornithologen legden en leggen juist in hun dagboeken hun bevindingen vast, materiaal dat vaak niet verder naar buiten is gekomen. Daarom beschouwen de AKN-ers die dagboeken als het meest waardevol. Bij hun gespit komt 'In de ban van vogels' van Karel Voous (1963) hun vaak van pas.

Voor Ruud Vlek was de oprichting van de AKN een genoegdoening. Immers, hij was het die zich ten minste al een kwarteeuw had ingespannen voor het veiligstellen van ornithologische archivalia. Hij had daarbij ook al veel bereikt. Van diens know-how maakt de AKN dan ook ruim gebruik.

kijkers naar Reuzensterns, over de grote Ford Customline van Karel Waldeck hangen. Om zo'n auto nog op de weg te kunnen zien moet men nu naar Cuba reizen. De foto dateert van zomer 1956 en is gemaakt bij Kampen, waar toen twee Reuzensterns overzomerden. Onder de foto staat geschreven: 'De Bezetenen'. Wie schreef dat onderschrift? Kist zelf? Of een huisgeno(o)t(e)?

Hoe dan ook, bij het doornemen van zijn archief steeg mijn bewondering voor hetgeen

Jan Kist op ornithologisch gebied verzet heeft met karrevrachten. In de bibliotheek stond ook 'Botshol', het in 1960 verschenen boekje van A.J. Wiggelaar en J. Veenman. Daarin lag een brief van Karel Voous aan Kist met het verzoek om eens speciaal te letten op de gegevens van het Klein Waterhoen en ook om, na raadpleging, het boek terug te zenden naar het Zoölogisch Museum. Dat laatste liet Kist kennelijk na. Het boekje ging zijn bibliotheek in. Vergeten?

Jan Kist senior op oudere leeftijd. Plaats, datum en fotograaf onbekend. De foto is gemaakt naar een dia.

Groepsfoto van het gezelschap aanwezig bij het 50-jarig jubileum van de Nederlandse Ornithologische Vereniging (NOV) bij 'De Rustende Jager', Bergen-Binnen (N.-H.) op 26 mei 1951 [zie Ardea 41, Plaat XXXVII, tegenover pagina 349 (1954)]. De lijst van geïdentificeerde personen luidt: 1 J.G. Van Marle. 2 G.A. Brouwer. 4 K.H. Voous. 5 Miss Phyllis Barclay-Smith. 6 L.F. de Beaufort. 7 Mevr. J. de Beaufort-van Raamsdonk (echtgenote L.F. de Beaufort). 9 W.H. de Beaufort. 10 J. Berlioz. 12. A.F.J. Portielje. 13 P.W. Brander. 14 H.N. Kluijver. 15 G. Middelman. 16 Tsj. G. de Vries. 20. Mej. Gré van der Baan. 24 J. Kist. 27 G.C.A. Junge. 43a J. Verwey. 44 J. Swaab. 45 W.J. Resoort. 46 E.D. Maaldrink. 47 G.A. de Vries. 48 F. Niesen. 51 A.A. Hinoopen. 52 J. de Peer. 54 Mevr. H.C. Voous-Luiting. 58 E. Boeve. 60 A.C.V. van Bemmel. 68 M.J.C. Kolvoort. 70 J. Mandemaker. 73 J. Steenman. 78 J. Rampen. Niet alle personen die aanwezig waren op de bijeenkomst staan op de foto. De lijst met aanwezigen is de vinden in Ardea. Zie ook: https://www.dropbox.com/sh/9nej9ydv7229q0/AADyUDwgf7uB7nZ_jxh9cnVa?oref=e&n=455322725. Aanvullingen van de ontbrekende namen zijn welkom.

■ G.L. Ouweneel, Lijster 17, 3699 BT Maasdam, e-mail: glo@xs4all.nl.

LITERATUUR:

Duivendijk, N. (2002): Dutch Birding Kenmerkengids voor vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Dutch Birding Vogelgids 14, Haarlem.

Eigenhuis, K.J. (2004): Verklarend en etymologisch Woordenboek van de Nederlandse Vogelnamen. Stichting Dutch Birding Association, Amsterdam.

Kate, C.G.B. ten (1936): De vogels van het Zuiderzeegebied. In: **Redeke, H.C. et al. (1936).** Flora en fauna der Zuiderzee - Publicatie Club Zuiderzee-waarnemers nr. 10, Kampen.

Kist, J. (1926): Bladkoninkje en andere rariora. De Levende Natuur 31(5):159-160.

Kist, J. (1927): Een gelukkig vogelaar. De Levende Natuur 32(6):188-190.

Kist, J. (1963): The Lure of the List. Limosa 36(3-4):167-178.

Løvenskiold, H.L. (1947): Håndbok over Norges fugler.

Meijer, P.C. (2011): Eeuwbericht. Nederlandse Ornithologische Unie, Sectie Club van Nederlandse Vogelkundigen.

Ouweneel, G.L. (2015): Vogelgids. Uit: Een aangename onrust. Uitgeverij Liverse, Dordrecht.

Peterson, R.T., G. Mountfort & P.A.D. Hollom (1954): Vogelgids voor alle in ons land en overig Europa voorkomende vogelsoorten. Elsevier, Amsterdam.

Veling, E. (2015): Boeken Jan Kist sr. en Jan Kist jr. Overzicht. In rapportvorm. Voorburg/Zeist.

Voous, K.H. (1995): In de ban van vogels. Geschiedenis van de beoefening van de ornithologie in Nederland in de twintigste eeuw. Tevens Ornithologisch Biografisch Woordenboek. Uitgeverij Scheffers, Utrecht.

Vogelaars F.P.J. Kooijmans, H. Klatte en Jan Kist jr. op 'vogeleiland' De Beer, omstreeks 1955 (fotograaf onbekend).